

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 poz. 1478, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, dla rezerwatu przyrody sporządza się i realizuje plan ochrony. Plan ten ustanawia, na okres 20 lat, regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze zarządzenia, w terminie 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody (art. 18. ust. 2, art. 19 ust. 1 pkt 2, art. 20 ust.1 ustawy). Plan ochrony dla rezerwatu przyrody zawiera:

1. cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
2. identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
3. wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
4. określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
5. wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępnienia;
6. wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
7. wskazanie wymagań ochrony przyrody koniecznych do uwzględnienia w ustaleniach planów ogólnych gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych (art. 20 ust. 3 ustawy).

Jednocześnie plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 (art. 20 ust. 5 ustawy). Przepisu tego nie stosuje się względem planów ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego pokrywających się w całości lub w części z obszarem Natura 2000, dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych, o którym mowa w art. 28, albo plan ochrony, o którym mowa w art. 29, obejmujące obszar parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego (art. 20 ust. 6 ustawy).

Ponadto w planie ochrony rezerwatu można wyznaczyć obszary i miejsca, w granicach których nie obowiązują zakazy w zakresie polowania (art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy), połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy) oraz wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną (art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy), a także prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej (art. 15 ust. 1 pkt 11).

Tryb sporządzania projektu planu ochrony i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu ochrony określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), zwanego dalej rozporządzeniem.

Sporządzający projekt planu, zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

Nadto zasady udziału niektórych grup społecznych w tworzeniu planu normuje ww. rozporządzenie. Zgodnie z § 3 rozporządzenia informację o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu sporządzający projekt planu ogłasza w prasie lokalnej, umieszcza na tablicy ogłoszeń w siedzibie sporządzającego projekt planu i na jego stronie internetowej oraz przesyła do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego, jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa, podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej oraz organizacji pozarządowych zainteresowanych ochroną przyrody, których obszary działania obejmują obszar objęty projektem planu. Ponadto sporządzający projekt planu zapewnia zainteresowanym osobom i podmiotom możliwość zapoznawania się z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem planu oraz możliwość zgłaszania do nich wniosków i uwag, a informację o sposobie zapewnienia tej możliwości oraz o sposobie, w jaki nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag, sporządzający projekt planu zamieszcza w informacji, o której mowa w § 3 rozporządzenia (§ 6 rozporządzenia).

Projekty planów ochrony tworzonych dla form ochrony przyrody zamieszcza się także w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o ocenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu ochrony wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin (art. 19 ust. 2 ustawy) i regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy); wymaga także uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie - Dz. U. z 2025 r. poz. 428).

Rezerwat przyrody „Dębniak”, zwany dalej rezerwatem, został utworzony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 27 czerwca 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Op. 2022 r. poz. 1797). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 15 września 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Op. 2022 r. poz. 2450). Powierzchnia rezerwatu wynosi 31,28 ha, a celem jego ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych leśnych zbiorowisk o charakterze wilgotnych dąbrów acydofilnych. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu. Całość powierzchni rezerwatu przyrody „Dębniak” zlokalizowana jest na terenie obszaru Natura 2000 Góry Opawskie PLH160007, dla którego w 2022 r. ustanowiono plan zadań ochronnych (zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Opawskie PLH160007 - Dz. Urz. Woj. Op. 2022 poz. 1990). Wobec powyższego, zgodnie z art. 20 ust. 6 ustawy, niniejsze zarządzenie nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 ustawy.

Zgodnie z dokumentacją sporządzoną na potrzeby planu ochrony, całą powierzchnię rezerwatu zajmują ekosystemy leśne oraz zbiorowiska stanowiące ich fazę regeneracyjną. Zbiorowiska leśne reprezentowane są przez grąd subkontynentalny *Tilio cordatae-Carpinetum betuli*, podgórską kwaśną dąbrowę trzęślicową *Molinio arundinaceae-Quercetum roboris* oraz łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-*

Alnetum, a także zbiorowisko regeneracyjnego lasu liściastego, prawdopodobnie kwaśnej dąbrowy. Drzewostan jest wielogatunkowy i na części powierzchni rezerwatu charakteryzuje go zróżnicowana struktura wiekowa i przestrzenna. Dominują w nim dęby, z wyraźną przewagą dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* nad szypułkowym *Quercus robur* w wieku 131 i 91 lat. Obecne są również lipy drobnolistne *Tilia cordata*, brzozy brodawkowate *Betula pendula* i olsze czarne *Alnus glutinosa*. Spośród chronionych gatunków roślin naczyniowych odnotowano objętego ochroną częściową wawrzynka wilczęłyko *Daphne mezereum*. Oprócz niego stwierdzono tu cztery rośliny z regionalnej „czerwonej listy”: gwiazdnicę długolistną *Stellaria longifolia*, jodłę pospolitą *Abies alba*, kokoryczkę okółkową *Polygonatum verticillatum* oraz nerecznicę szerokolistną *Dryopteris dilatata*. Spośród gatunków ssaków do najcenniejszych należą orzesznica leszczynowa *Musccardinus avellanarius* i popielica szara *Glis glis*. Natomiast spośród ptaków na uwagę zasługują gniazdująca tu muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis* oraz dzięcioł czarny *Dryocopus martius*.

Wskazując przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony zwrócono w szczególności uwagę na położenie rezerwatu przyrody w granicach obszaru Natura 2000 Góry Opawskie PLH160007 oraz obecność gatunków niepożądanych w zbiorowisku wilgotnej dąbrowy acydofilnej, dla ochrony której ustanowiono przedmiotowy rezerwat przyrody.

W trakcie prac nad planem ochrony zidentyfikowano w rezerwacie zagrożenia potencjalne wewnętrzne (ekspansja gatunków: dębu czerwonego *Quercus rubra*, czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* i nawłoci późnej *Solidago gigantea*) oraz istniejące zagrożenie zewnętrzne (penetracja terenu rezerwatu). W rezerwacie rośnie kilka dojrzałych osobników dębu czerwonego *Quercus rubra*, jeden młody osobnik czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* oraz dziewięć niewielkich kęp nawłoci późnej *Solidago gigantea*. Ekspansja jest zagrożeniem potencjalnym. W przypadku zwiększania zwarcia drzewostanu mogą zanikać stanowiska nawłoci, która jest światłolubna. Nalot dębu czerwonego słabo się rozwija i nie występuje w kolejnych fazach rozwojowych. Młody osobnik czeremchy rośnie w silnie ocienionym miejscu i również słabo się rozwija. Dotychczasowe obserwacje potwierdziły incydentalną obecność ludzi w rezerwacie, co uznano za zagrożenie istniejące zewnętrzne. W trakcie prac nad planem ochrony nie stwierdzono natomiast zagrożeń istniejących wewnętrznych oraz zagrożeń potencjalnych zewnętrznych.

Wobec zidentyfikowanych zagrożeń, za zasadne uznano prowadzenie, raz na trzy lata, obserwacji stopnia rozprzestrzeniania się gatunków: dębu czerwonego *Quercus rubra*, czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* i nawłoci późnej *Solidago gigantea* oraz zamontowanie, w 5-ciu wybranych miejscach na granicy rezerwatu, zestawu znaków w formie piktogramów i kodów QR – informujących o ograniczeniach wynikających z użytkowania terenu rezerwatu przyrody w kontekście zachowania i ochrony jego walorów przyrodniczych.

Mając na uwadze zakres zaplanowanych działań ochronnych, cały obszar rezerwatu wskazano jako obszar ochrony czynnej. W niniejszym zarządzeniu nie wskazano obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Niniejszy akt prawa miejscowego nie wskazuje miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza (art. 20 ust. 3 pkt 6 oraz art. 15 ust. 1 pkt 11 ustawy). W planie nie wyznaczono również obszarów i miejsc dopuszczających prowadzenie polowań oraz obszarów i miejsc, w których dopuszcza się wprowadzanie psów (art. 15 ust. 1 pkt 4 i pkt 16 ustawy). Ze względu na brak cieków i zbiorników wodnych, nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych dla celów amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 20 ust. 3 pkt 5 oraz art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy). Nie określa się również miejsc i obszarów udostępnionych do celów naukowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy), pozostawiając

możliwość zwolnienia z obowiązujących w rezerwacie zakazów, uzasadnionego prowadzeniem badań naukowych, do rozpatrzenia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach postępowania administracyjnego zakończonych wydaniem decyzji na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką, zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed ewentualnym negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac badawczych.

W planie ochrony nie wskazuje się również obszarów i miejsc, w tym szlaków, udostępnionych do celów turystycznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy). Jest to zgodne ze stanowiskiem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo nr DOP-OC.600.256.2013.HS.3 z 24.10.2013r.), w którym wskazano, iż udostępnianie szlaków turystycznych oraz ścieżek edukacyjnych nie powinno mieć miejsca w planie ochrony, lecz odbywać się na podstawie zapisów art. 15 ust. 1 pkt 15 oraz ust. 5 ustawy.

W treści niniejszego zarządzenia odstąpiono od wskazania wymagań ochrony przyrody koniecznych do uwzględnienia w ustaleniach planów ogólnych gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. W wyniku prac nad dokumentem zidentyfikowano bowiem jedynie takie zagrożenia, dla ograniczenia których zastosowanie będą miały wprost ustalenia niniejszego aktu prawa miejscowego. Nadto, ze względu na położenie rezerwatu poza wodami morskimi oraz poza wyłącznymi strefami ekonomicznymi, niniejszy dokument nie zawiera ustaleń do planów zagospodarowania przestrzennego ww. obszarów.

Zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, mając na uwadze § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), w procesie przygotowania niniejszego zarządzenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował: o przystąpieniu do sporządzenia (opracowania) projektu planu ochrony i o jej przedmiocie; możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem niniejszego zarządzenia; o miejscu i terminie, w którym jest ona wyłożona do wglądu; o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu; o organie właściwym do ich rozpatrzenia; o sposobie, w jakim nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag. Zawiadomienie zostało ogłoszone w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu w dniach 13.05-3.06.2025r.), umieszczone na stronie BIP RDOŚ w Opolu w dniu 13.05.2025r., opublikowane w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym (wydanie Nowej Trybuny Opolskiej z 13.05.2025r.) oraz przesłane do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego (Burmistrz Gminy Prudnik, Przewodniczący Rady Miejskiej w Prudniku, Starosta Prudnicki, Marszałek Województwa Opolskiego) i jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa (PGL LP Nadleśnictwo Prudnik oraz RDLP w Katowicach) - w dniu 13.05.2025r. Ze względu na brak w granicach rezerwatu cieków, zawiadomienie nie zostanie wystosowane do podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej. Nie zostaną poinformowane również,

odrębnym pismem, organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną przyrody, gdyż teren rezerwatu nie pozostawał w kręgu zainteresowań żadnej z nich. Nie wyklucza to jednak możliwości wnoszenia przez organizacje pozarządowe uwag i wniosków do powyższego projektu w ramach postępowania prowadzonego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Projekt został ujęty w publicznie dostępnym wykazie danych prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (ekoportal).

W trakcie konsultacji społecznych nie wpłynęły wnioski i uwagi.

Projekt niniejszego zarządzenia został przesłany do zaopiniowania przez Radę Miejską w Prudniku i uzgodniony podczas obrad Rady Miejskiej w dniu 29.05.2025 r. (nr uchwały XX/236/2025 Rady Miejskiej w Prudniku z dnia 29.05.2025 r.). Projekt był również przedmiotem obrad Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu w dniu 30.05.2025 r. i został pozytywnie zaopiniowany.

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428), projekt niniejszego aktu prawa miejscowego został przekazany Wojewodzie Opolskiemu do uzgodnienia. Wojewoda uzgodnił projekt pismem z dnia 14 lipca 2025 r. (Nr IN.III.710.4.2025.GT).

Realizacja działań ochronnych określonych w niniejszym zarządzeniu finansowana będzie ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad rezerwatem (przy czym obserwacje stopnia ekspansji będą wykonywane przez pracowników merytorycznych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu). Nie wyklucza to możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania oraz możliwości realizowania działań ochronnych przez inne podmioty, za wiedzą i pod nadzorem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, ze środków finansowych tych podmiotów. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w okresie jego obowiązywania, może wynieść ok. 15 tysięcy złotych.